

**Ανήκουν στην Τοπική Ιστορική Κληρονομιά
Τα δύο ιστορικά κανόνια της ιστορικής 12^{ης} Μεραρχίας
Κομοτηνής από την περίοδο της Βουλγαρικής Κατοχής στο
Νομό Ροδόπης
(1913-1919)**

- Τα δύο βουλγαρογερμανικά κανόνια της άλλοτε 12ης Μεραρχίας Κομοτηνής αποτελούν αναπόσπαστα ιστορικά στρατιωτικά κειμήλια της Κομοτηνής και ανήκουν στο λαό του Νομού Ροδόπης όπου θα πρέπει να επιστραφούν και να εκτίθενται στο Στρατιωτικό Μουσείο Κομοτηνής
- Η από το 2011 λειτουργία του Στρατιωτικού Μουσείου της 21^{ης} Τεθωρακισμένης Κομοτηνής αναιρεί την παλαιότερη «διπλωματική» δικαιολογία των υπευθύνων του Πολεμικού Μουσείου Αθηνών για την δυσκολία επιστροφής των δύο κανονιών στην Κομοτηνή όπου τότε δεν λειτουργούσε Στρατιωτικό Μουσείο

Ο μεγάλτος και ελλογιμώτατος Πανεπιστημιακός Διδάσκαλος και Γόνος της Κομοτηνής αοίδιμος Στίλπων Κυριακίδης σε μια εμπνευσμένη ομιλία του, την οποία εκφώνησε στην Κομοτηνή κατά την 9^η Μαΐου του 1951, ετόνισε ότι από τους ανθρώπους του κάθε τόπου θα *«πρέπει να φυλάσσονται επιμελώς και να μελετώνται αι τοπικάί πηγαί, όπως είναι τα λείψανα παλαιών κτισμάτων, οι τάφοι και αι επιγραφαί, αι εκκλησίαι και αι μοναί, τα ποικίλα έγγραφα τα αποκείμενα είτε εις τα αρχεία των μητροπόλεων, είτε και εις χείρας ιδιωτών, αι τοπικάί παραδόσεις, αι φερόμεναι εις το στόμα του λαού, τα τοπωνύμια και τα παντοία γλωσσικά και λαογραφικά στοιχεία»*. Στην δε παραπάνω σοφή και υπεύθυνη προτροπή του μεγάλου Διδασκάλου και ερευνητού Στίλπωνος Κυριακίδη θα προσθέταμε ότι ιερό καθήκον και ευθύνη όχι μόνο των ιστορικών ή των εν γένει ερευνητών αλλά και των πολιτών αυτού του τόπου, αρχόντων και αρχομένων, είναι η διάσωση, διαφύλαξη και διεκδίκηση των παντός είδους ιστορικών, εκκλησιαστικών, στρατιωτικών – πολεμικών και λοιπών κειμηλίων, τα οποία πιστοποιούν αψευδώς ως αδιάσειστα ιστορικά τεκμήρια την ιστορία της ευλογημένης και μαρτυρικής ανά τους αιώνες θρακώας ελληνικής γης.

Δύο τέτοια σπάνια ιστορικά στρατιωτικά – πολεμικά κειμήλια είναι και τα γνωστά βουλγαρογερμανικά κανόνια της άλλοτε 12^{ης} Μεραρχίας Κομοτηνής, τα οποία στην ιστορική συλλογική μνήμη και συνείδηση του λαού της Κομοτηνής είναι συνυφασμένα ή μάλλον ταυτισμένα με την μεταοθωμανική περίοδο της νεότερας ιστορίας της Κομοτηνής, όταν αυτή και όλη η Θράκη ευρέθησαν υπό δεινή βουλγαρική κατοχή (1913-1919).

Η περί των δύο αυτών πολεμικών κειμηλίων ιστορική ιχνηλασία μάς γυρίζει πίσω 113 έτη, όταν μετά τους δυο Βαλκανικούς Πολέμους (1912-1913) και παρά την απελευθέρωση της Κομοτηνής (14 Ιουλίου 1913) και εν γένει της Θράκης από τον νικηφόρο ελληνικό στρατό, οι Μεγάλες Δυνάμεις κατά προκλητικό τρόπο δια της Συνθήκης του Βουκουρεστίου (28 Ιουλίου/10 Αυγούστου 1913) και της Κωνσταντινουπόλεως (1/14 Οκτωβρίου 1913) επεδίκασαν τη Δυτική Θράκη στους Βουλγάρους και στις 8 Οκτωβρίου 1913 η Κομοτηνή παρεδόθη από τον Έλληνα Φρούραρχο στο Βουλγαρικό στρατό, οπότε άρχισε η φρικώδης και επώδυνη επταετής Βουλγαρική κατοχή (1913-1919). Κατά το έτος 1919 η Δυτική Θράκη ευρέθη υπό διασυμμαχική – εν τοις πράγμασι Γαλλική – Διοίκηση με τοπικό Στρατιωτικό Διοικητή τον Γάλλο Στρατηγό Σαρπύ, ο οποίος τελούσε υπό τις διαταγές του Ανωτάτου Στρατιωτικού αξιωματούχου, Γάλλου Αρχιστρατήγου Ντ' Εσπερέ. Οι άοκνες και ανύστακτες όμως ευφυείς και αριστοτεχνικές διπλωματικές κινήσεις και πρωτοβουλίες του Χαρισίου Βαμβακά έφεραν το πολυπόθητο αποτέλεσμα, όταν στις 14 Μαΐου του 1920 η μαρτυρική πρωτεύουσα της Θράκης, η Βυζαντινή Κομοτηνή, απελευθερώνεται αναιμάκτως και η ελληνική Θράκη ενσωματώνεται στο μητρικό γεωγραφικό έδαφος της εθνικής επικράτειας της Ελλάδος.

Αυτά λοιπόν τα δύο σπάνια «Βουλγαρογερμανικά κανόνια», όπως τα χαρακτηρίζουν οι ειδήμονες υπεύθυνοι του Πολεμικού Μουσείου των Αθηνών, όπου από την περίοδο της δικτατορίας (1967-1974) ευρίσκονται και προκλητικώς δεν επιστρέφονται στον ιστορικό φυσικό χώρο όπου ανήκουν και αυτός δεν είναι άλλος από την 21^η Τεθωρακισμένη Ταξιαρχία, άλλοτε γνωστή ως 12^η Μεραρχία Κομοτηνής, αποτελούν στην πραγματικότητα τα «λάφυρα» από την περίοδο της δεινής βουλγαρικής κατοχής (1913-1919), τα οποία, όπως συχνά ανέφερε ο αείμνηστος Δημοσιογράφος Κώστας Καρκατσέλης, εγκατέλειψαν οι Βούλγαροι κατακτητές κατά την αποχώρησή τους από την Κομοτηνή, την 14^η Μαΐου του 1920. Το ακριβέστερο όμως είναι ότι οι Βούλγαροι εγκατέλειψαν τα δύο αυτά κανόνια στο κτίριο της Μεραρχίας ήδη από το 1919 όταν εγκατεστάθη στην Κομοτηνή η διασυμμαχική διοίκηση της Θράκης.

Τα δύο αυτά κανόνια συνδέονται άρρηκτα με την Κομοτηνή, διότι όταν η πόλη στις 8 Οκτωβρίου του 1913 παρεδόθη από τον Έλληνα φρούραρχο στον Βουλγαρικό στρατό, η Βουλγαρική στρατιωτική κατοχική διοίκηση εγκατεστάθη στο νεόδμητο, κατά την περίοδο εκείνη, κτίριο της Μεραρχίας Γκιουμουλτζίνης, στο οποίο μέχρι τότε είχε την έδρα της η στρατιωτική οθωμανική διοίκηση, όπου και τοποθετήθηκαν εκατέρωθεν της κεντρικής εισόδου αυτού. Άξιο μνείας εν προκειμένω είναι ότι το συγκεκριμένο δημόσιο κτίριο κατά την περίοδο της οθωμανοκρατίας, όπως γράφει ο Κομοτηναίος ιστοριοδίφης – αρθρογράφος αιδιμος Αθανάσιος Ι. Αθανασιάδης (+1987), άρχισε να κτίζεται το έτος 1910 από την τοπική Οθωμανική διοίκηση και δυστυχώς προς τούτο χρησιμοποιήθηκε οικοδομικό υλικό από το βυζαντινό φρούριο της Κομοτηνής, το οποίο την περίοδο εκείνη υπέστη την πρώτη βαρεία καταστροφική επέμβαση που δυστυχώς συνεχίστηκε και τις επόμενες δεκαετίες. Στο κτίριο αυτό, το οποίο, όπως έχει γραφεί έστω και καθ' υπόθεση, ολοκληρώθηκε, σύμφωνα με την μελέτη του εσωτερικού διακόσμου του, επί βουλγαρικής κατοχής.

Κατά την περίοδο 1913-1919 εγκατεστάθη, μετά την οθωμανική στρατιωτική διοίκηση, η τοπική κατοχική στρατιωτική βουλγαρική διοίκηση και εν συνεχεία όταν η Κομοτηνή απετέλεσε την έδρα της διασυμμαχικής διοικήσεως της Θράκης, οι διάφορες επιτελικές στρατιωτικές υπηρεσίες που τελούσαν υπό τις διαταγές του Στρατηγού Σαρπύ. Μετά την απελευθέρωση και ενσωμάτωση της Θράκης στην εθνική επικράτεια της Ελλάδος, κατά την 14^η Μαΐου 1920, και μέχρι σήμερα, εγκατεστάθη, αρχικώς, η 12^η Μεραρχία και εν συνεχεία η 21^η Τεθωρακισμένη Ταξιαρχία της Κομοτηνής. Σε όλο αυτό το χρονικό διάστημα, ήτοι με την εγκατάσταση των Βουλγάρων κατακτητών κατά το έτος 1913 στην Κομοτηνή ή κατ' άλλους στη διάρκεια του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου (1914-1918) που συμπίπτει όμως χρονικά με την κατοχή της Θράκης από τους Βούλγαρους, και μετά βεβαιότητας μέχρι τα έτη 1969/1970 ή κατ' άλλους και λίγο αργότερα (1973/1974), τα δύο αυτά βουλγαρογερμανικά κανόνια βρισκόταν επί 60 συναπτά έτη σε περίοπτη θέση επί της εισόδου του ιστορικού κτιρίου της 21^{ης} Τεθωρακισμένης Ταξιαρχίας και εν συνεχεία μετεφέρθησαν στην Αθήνα από τους «καθ' ύλην στρατιωτικούς αρμοδίους της «Επταετίας» για εμπλουτισμό των στρατιωτικών πολεμικών εκθεμάτων του Πολεμικού Μουσείου Αθηνών, του οποίου τα μεν εγκαίρως επισήμως έλαβαν χώρα την 18^η Ιουλίου του 1975, αλλ' αυτό λειτουργούσε ήδη κατά την περίοδο της επταετούς δικτατορίας με τον ιδρυτικό Νόμο (Ν.Δ. 132/69) «Περί Ιδρύσεως του Πολεμικού Μουσείου».

Παρόλο δε που η μεταφορά των δύο ιστορικών κανονιών στο Πολεμικό Μουσείο των Αθηνών συνοδεύτηκε από την διαβεβαίωση των

αρμοδίων ως «προσωρινή», εντούτοις έκτοτε και μέχρι σήμερα, δυστυχώς, δεν επεστράφησαν στην 21^η Τεθωρακισμένη Ταξιαρχία της Κομοτηνής, όπου ιστορικά ανήκουν.

Είναι ακατάλυτη και άρρηκτη η ιστορική σύνδεση των δύο αυτών βουλγαρογερμανικών κανονιών με την πόλη και τον ακριτικό λαό της Κομοτηνής, τα οποία ως «λάφυρα» ή ορθότερα ως πολύτιμα ιστορικά στρατιωτικά-πολεμικά κειμηλιακά τεκμήρια μιας άλλης «μαύρης και πέτρινης» κατοχικής περιόδου για την πολύπαθη Θράκη και των κατά την περίοδο της διασυμμαχικής διοικήσεως μεγάλων εθνικών ιστορικών γεγονότων που επακολούθησαν έως και την απελευθέρωση και ενσωμάτωσή της στην Ελλάδα, αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα, ορατό και απτό, της νεωτέρας θρακικής ιστορίας και ιδιαιτέρως της τοπικής ιστορίας της Κομοτηνής. Τούτο δε πιστοποιείται αψευδώς και από τρεις σπάνιες ιστορικές φωτογραφίες όπου διακρίνονται τα δύο αυτά κανόνια εκατέρωθεν της κεντρικής εισόδου του κτιρίου της 21^{ης} Τεθωρακισμένης Ταξιαρχίας Κομοτηνής. Στην πρώτη φωτογραφία, λίγες ημέρες μετά την απελευθέρωση και ενσωμάτωση της Θράκης στην Ελλάδα (14-5-1920) και συγκεκριμένα στις 8 Ιουνίου του 1920 διακρίνεται προ της εισόδου του κτιρίου της Μεραρχίας Κομοτηνής, όπου και τα δύο κανόνια, επί αυτοκινήτου καθήμενος ο πρωτεργάτης και ιθύνων νους της ενσωματώσεως της Θράκης στο σώμα της εθνικής επικράτειας της Ελλάδος Χαρίσιος Βαμβακάς, λίγο μετά την ανάρτηση της ελληνικής σημαίας στο λεγόμενο τότε Διοικητήριο της Κομοτηνής (σημερινό παλαιό Δικαστικό Μέγαρο). Στην δεύτερη ιστορική φωτογραφία και πάλι επί αυτοκινήτου και προ της εισόδου του κτιρίου της Μεραρχίας Κομοτηνής, όπου φαίνονται τοποθετημένα τα δύο κανόνια, διακρίνεται ο τότε Βασιλεύς των Ελλήνων Αλέξανδρος κατά την εν έτει 1920 άφιξή του στην Κομοτηνή και πλησίον του αυτοκινήτου ίσταται ο Στρατηγός Παμίκος Ζυμβρακάκης, ο οποίος την 14^η Μαΐου 1920 εισήλθε ως ελευθερωτής στην πόλη της Κομοτηνής. Σε μια μεταγενέστερη ιστορική αναμνηστική φωτογραφία της δεκαετίας του 1950/1960, στην οποία απαθανατίζει ο φακός μια ομάδα στρατιωτικών και Κομοτηναίων πολιτικών υπαλλήλων του 137 Στρ. Γραφείου, έμπροσθεν του ιστορικού κτιρίου της Μεραρχίας, όπου σήμερα η έδρα της 21^{ης} Τεθωρακισμένης Ταξιαρχίας Κομοτηνής, διακρίνεται, όπισθεν των εικονιζομένων, το ένα εκ των δύο αυτών ιστορικών κανονιών. Οι εικονιζόμενοι Κομοτηναίοι πολιτικοί υπάλληλοι είναι: Γ. Αλεκτορίδης, Μαριάνθη Χατζηπαναγιώτου, Φωφώ Κουτλογεωργίου και Στράτος Θωμαΐδης.

Μετά την μεταφορά των δύο ιστορικών βουλγαρογερμανικών κανονιών της 21^{ης} Τεθωρακισμένης Ταξιαρχίας Κομοτηνής στο Πολεμικό Μουσείο Αθηνών και επειδή η επιστροφή τους στην Κομοτηνή εφάνταζε ως

όνειρο θερινής νυκτός, ο πρώτος κατά τα πρώτα έτη της μεταπολιτεύσεως (1974), ο οποίος με σειρά δημοσιευμένων άρθρων του στον τοπικό τύπο ανεκίνησε το όλο ζήτημα της επιστροφής των δύο αυτών στρατιωτικών-πολεμικών κειμηλίων στον φυσικό τους χώρο που είναι η 21^η Τεθωρακισμένη Ταξιαρχία Κομοτηνής, ήταν ο μαχητής αρθρογράφος και ιστοριοδίφης αείμνηστος Αθανάσιος Ι. Αθανασιάδης († 1987). Έκτοτε το ζήτημα αυτό παρέμενε εν απολύτω υπνώσει, έως ότου στα μέσα της δεκαετίας του 1990 και περισσότερο δυναμικά και στοχευμένα από το 2001, ο παλαιός Δημοτικός Υπάλληλος του Δήμου Κομοτηνής, Ηπειρώτης στην καταγωγή, κ. Κωνσταντίνος Δώδος απεδύθη σε έναν επίπονο και εν πολλοίς άνισο –πλην ωραίο και δίκαιο- αγώνα προκειμένου να έλθει η μεγάλη ημέρα της επιστροφής των δύο κανονιών στην 21^η Τεθωρακισμένη Ταξιαρχία Κομοτηνής, όπου ιστορικά ανήκουν. Ο μοναχικός αυτός αγώνας του κ. Κων/νου Δώδου είναι αποτυπωμένος στα έγγραφα της προσωπικής του αλληλογραφίας με θεσμικούς παράγοντες της Ελληνικής Πολιτείας, όπως τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας κ. Κωστή Στεφανόπουλο, τον Πρόεδρο της Βουλής κ. Απόστολο Κακλαμάνη, τον Α/ΓΕΣ κ. Φράγκο Φραγκούλη και τους εκάστοτε αρμοδίους του Πολεμικού Μουσείου Αθηνών. Όλο αυτό το αρχειακό και φωτογραφικό υλικό ο κ. Κων/νος Δώδος διέθεσε φιλοτίμως στον γράφοντα για μελέτη, επεξεργασία και αξιοποίηση, και προς τούτο εκφράζουμε τις θερμές και ολόθυμες ευχαριστίες μας.

Το εναρκτήριο λάκτισμα για την υπόθεση της επιστροφής των δύο ιστορικών κανονιών από το Πολεμικό Μουσείο Αθηνών στην Κομοτηνή εκ μέρους του κ. Κων/νου Δώδου καταγράφεται την 14^η Μαΐου 2001, όταν μετά την επίσημη δοξολογία στον Ιερό Μητροπολιτικό Ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου Κομοτηνής επί τη επετείω της Απελευθερώσεως της Θράκης, απευθύνθηκε δημοσίως στον τότε Πρόεδρο της Βουλής των Ελλήνων κ. Απόστολο Κακλαμάνη και έθεσε ευθέως το ζήτημα αυτό, το οποίο ο Πρόεδρος της Βουλής υπεσχέθη να προωθήσει αρμοδίως. Το αίτημα υπεβλήθη και γραπτώς στον Πρόεδρο της Βουλής με επιστολή του κ. Δώδου, υπό ημερομηνία 29 Μαΐου 2001. Ο πρόεδρος της Βουλής ετήρησε την υπόσχεσή του και έθεσε το όλο ζήτημα υπ' όψιν του Υπουργείου Εθνικής Αμύνης, αλλά, όπως αναφέρεται σε εκ νέου επιστολή, υπό ημερομηνία 1 Δεκεμβρίου 2002, την οποία απηύθυνε ο κ. Δώδος στον Πρόεδρο της Βουλής, όταν το αίτημα της επιστροφής των δύο ιστορικών κανονιών έφθασε στη Διοίκηση του Πολεμικού Μουσείου, έλαβε ο ίδιος ένα τηλεφώνημα από τον τότε Διευθυντή του Πολεμικού Μουσείου Αθηνών Αντιστράτηγο ε.α. κ. Βλάση, ο οποίος προφασίσθηκε ότι «*Τα δύο κανόνια δεν είναι δυνατόν να επιστραφούν γιατί δεν είναι καταγεγραμμένα με άλλα 30-40 κανόνια που έχουμε. Ελάτε στην Αθήνα να τα πούμε καλύτερα*».

Η απάντηση στην αβάσιμη τοποθέτηση του τότε Διευθυντού του Πολεμικού Μουσείου εδόθη από τον κ. Δώδο, όταν ο ίδιος του απέστειλε σειρά ιστορικών φωτογραφιών οι οποίες πιστοποιούν την από του έτους 1920 και μέχρι την δεκαετία του 1970, ύπαρξη των δύο ιστορικών κανονιών εκατέρωθεν της κεντρικής εισόδου του κτιρίου της 21^{ης} Τεθωρακισμένης Ταξιαρχίας Κομοτηνής.

Τοιουτοτρόπως ανηρέθη η σκοπίμως προβαλλόμενη σαθρή επιχειρηματολογία ότι ήταν αδύνατη η επιστροφή των κανονιών επειδή δήθεν δεν ήταν δυνατή η διαπίστωση της προελεύσεώς τους. Και σήμερα τα δύο αυτά ιστορικά βουλγαρογερμανικά κανόνια της Κομοτηνής ευρίσκονται στον υπαίθριο χώρο του Πολεμικού Μουσείου των Αθηνών, όπως προσφάτως, στις 15-1-2016, απαθανάτισε με τον φωτογραφικό φακό του ο τέως Γραμματέυς του Εφετείου Θράκης κ. Κωνσταντίνος Καραμανλάκης και απέστειλε τις σχετικές φωτογραφίες στον κ. Κωνσταντίνο Δώδο.

Η βούληση όμως του κ. Δώδου δεν εκάμφθη και στις 20 Δεκεμβρίου του 2001 δι' επιστολής του απευθύνθηκε και στον τότε Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας κ. Κωστή Στεφανόπουλο αιτούμενος την παρέμβασή του προκειμένου να επιστραφούν τα δύο κανόνια στην Κομοτηνή. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ανταποκρίθηκε άμεσα απαντώντας δι' επιστολής του (3-1-2002) στον κ. Δώδο: *«Φίλε κ. Δώδο, την από 20-12-2001 επιστολή σας, μετά των συνοδευτικών της, διαβίβασα στον κ. Υπουργό Εθνικής Άμυνας, με την παράκληση να εξετάσει το θέμα, στο οποίο αναφέρεσθε»*. Ανάλογη προώθηση του αιτήματος αυτού υπήρξε για δεύτερη φορά και από τον Πρόεδρο της Βουλής προς τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας, την 12 Δεκεμβρίου 2002.

Ύστερα από την συστηματική αυτή κινητοποίηση των θεσμικών πολιτειακών παραγόντων είναι ιδιαίτερα αποκαλυπτική η επιστολή την οποία έλαβε στις 16 Ιανουαρίου 2003 ο κ. Δώδος από τον τότε Πρόεδρο του ΔΣ του Πολεμικού Μουσείου Αθηνών, Υποστράτηγο κ. Παναγιώτη Λάζο, ο οποίος απέφυγε βέβαια να χρησιμοποιήσει το παντελώς σαθρό επιχείρημα του προκατόχου του κ. Βλάση, ότι «τα κανόνια δεν είναι καταγεγραμμένα», παραδεχόμενος ότι «τα δύο πυροβόλα πράγματι ευρίσκονται στο Πολεμικό Μουσείο και εκτίθενται μαζί με άλλα διαφόρων τύπων πυροβόλα σε περίοπτη θέση στον υπαίθριο εκθεσιακό χώρο του Πολεμικού Μουσείου... Τα ανωτέρω πυροβόλα φυλάσσονται και συντηρούνται όπως προβλέπεται για τέτοιου είδους κειμήλια, ανήκουν δε στο κράτος ως περιουσία αυτού». Διερωτάται βέβαια κάθε εχέφρων άνθρωπος μήπως ελληνικό κράτος είναι μόνο η Αθήνα και όχι η Κομοτηνή... και σταματώ εδώ. Το νέο όμως επιχείρημα εν έτει 2003

του Πολεμικού Μουσείου για τη δυσκολία επιστροφής των δύο κανονιών στην 21^η Τεθωρακισμένη Ταξιαρχία Κομοτηνής ήταν η μη λειτουργία Στρατιωτικού Μουσείου στην πόλη. Η διατύπωση στο σχετικό υπηρεσιακό έγγραφο είναι η εξής: *«Τέλος σας γνωρίζουμε ότι εφόσον μελλοντικά ιδρυθεί παράρτημα του Πολεμικού Μουσείου στην πόλη της Κομοτηνής, θα εξετασθεί η δυνατότητα μεταφοράς και τοποθέτησής του σ' αυτό».*

Και ναι μεν τότε δεν λειτουργούσε Στρατιωτικό Μουσείο στην πόλη της Κομοτηνής, αλλά κατόπιν σχετικής αποφάσεως του Γενικού Επιτελείου Στρατού, όταν Α/ΓΕΣ ήταν ο Αντιστράτηγος κ. Φράγκος Φραγκούλης, το νέο Στρατιωτικό Μουσείο της 21^{ης} Τεθωρακισμένης Ταξιαρχίας Κομοτηνής, όταν Ανώτερος Διοικητής Φρουράς Κομοτηνής ήταν ο Ταξίαρχος κ. Δημήτριος Χασάπης, εγκαινιάστηκε την 14^{ης} Μαΐου του 2011, επετειακή ημέρα της απελευθέρωσης και ενσωματώσεως της Θράκης στην εθνική επικράτεια της Ελλάδος. Άξιο ιστορικής μνείας είναι το γεγονός ότι το αίτημα για την ίδρυση Στρατιωτικού Μουσείου στην πόλη της Κομοτηνής ετέθη για πρώτη φορά εγγράφως στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας και στην Αρμόδια Υπηρεσία του Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας από τον Σύνδεσμο Εφέδρων Αξιωματικών Νομού Ροδόπης, στις 2 Σεπτεμβρίου του 1981, όταν Γεν. Γραμματέας αυτού ήταν ο κ. Ιωάννης Κλωνίδης, αλλά το αίτημα αυτό ικανοποιήθηκε τελικώς μετά από 30 έτη, ήτοι την 14^η Μαΐου του 2011.

Εν τω μεταξύ ο κ. Δώδος επανέφερε το αίτημα για την επιστροφή των δύο κανονιών με δύο νέες επιστολές του, την 15^η/8/2010 και 24^η/3/2011, στον τότε Α/ΓΕΣ κ. Φράγκο Φραγκούλη. Σε απάντηση που έλαβε υπηρεσιακώς από τη Διεύθυνση Ενημερώσεως και Δημοσίων Σχέσεων του Γενικού Επιτελείου Στρατού, επί της από 24^{ης} Μαρτίου 2011 επιστολής του αναφέροντο τα εξής: *«Τα παραπάνω εκθέματα βρίσκονται στον εξωτερικό εκθεσιακό χώρο του πολεμικού Μουσείου Αθηνών, από της ιδρύσεώς του το 1974, αποτελούν δε αντικείμενο μεγάλου ενδιαφέροντος για τους μελετητές, μοντελιστές και συλλέκτες καθόσον ελάχιστα τέτοια εκθέματα σώζονται παγκοσμίως. Επιπλέον σας γνωρίζουμε ότι πρόκειται για μοναδικά εθνικά κειμήλια της ελληνικής πολεμικής ιστορίας τα οποία αναφέρονται και εικονίζονται συχνά στη σχετική διεθνή βιβλιογραφία και ως εκ τούτου αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι του Πολεμικού Μουσείου Αθηνών. Λυπούμεθα ειλικρινά που δεν μπορούμε να ικανοποιήσουμε το αίτημά σας...».*

Αφού λοιπόν εγκατελείφθη το αρχικό σαθρό επιχείρημα ότι τα «δύο κανόνια δεν είναι καταγεγραμμένα» και αφού πλέον η δικαιολογία της μη λειτουργίας Στρατιωτικού Μουσείου στην Κομοτηνή δεν υφίσταται, το νέο πλέον επιχείρημα στηρίζεται στην άποψη ότι τα δύο αυτά κανόνια προβάλλονται καλύτερα από το Πολεμικό Μουσείο των

Αθηνών και φυσικά (εξυπακούεται για κάποιους) όχι από το Στρατιωτικό Μουσείο της ακριτικής και ξεχασμένης Κομοτηνής! Άραγε, πόσο ευτυχείς θα ήταν οι Άγγλοι με το επιχείρημα αυτό καθώς αρνούνται πεισματικώς ακόμη και μετά τη λειτουργία του Σύγχρονου Μουσείου της Ακροπόλεως στην Αθήνα να επιστρέψουν τα «Μάρμαρα του Παρθενώνα» και όχι τα «Ελγίνεια Μάρμαρα», διότι είναι ιεροσυλία να δίδεται στα κλοπιμαία το όνομα αυτού του κοινού κλέφτη και ανίερου καταστροφέα του παγκοσμίου αυτού μνημείου της ανθρωπότητας και του παγκοσμίου πολιτισμού, όπως ήταν και παραμένει ο Παρθενώνας των Αθηνών.

Ύστερα από αυτή την παράδοση και τραγική «Οδύσσεια» των δύο ιστορικών βουλγαρογερμανικών κανονιών της 21^{ης} Τεθωρακισμένης Ταξιαρχίας Κομοτηνής (άλλοτε 12^{ης} Μεραρχίας) θα μπορούσαμε να κάνουμε λόγω και για τα «Ελγίνεια Κανόνια της Κομοτηνής», τα οποία δεν επιστρέφονται στο φυσικό τους χώρο όπου ιστορικά ανήκουν και αποτελούν όχι απλώς «λάφυρα» ή «αναπόσπαστο κομμάτι του Πολεμικού Μουσείου των Αθηνών» για «μοντελίστες και συλλέκτες», αλλά ιστορικά βεβαιωμένο, τεκμηριωμένο, πιστοποιημένο και αναφαίρετα αναπόσπαστο κομμάτι της τοπικής εθνικής και ιστορικής κληρονομιάς του λαού της Κομοτηνής και της Θράκης, η οποία δεν «κείται μακράν» αλλά είναι εντός Ελλάδος, δύο φορές Ελλάδα, που ίσταται και ανθίσταται σε πείσμα των περιπετειών της Ιστορίας.

Υ.Γ.: Ευχαριστούμε ολοθύμως και από της θέσεως αυτής τον κ. Κων/νο Δώδο για την προσφορά όλου του σχετικού αρχειακού και φωτογραφικού υλικού προκειμένου να καταγραφεί η «Οδύσσεια» των δύο ιστορικών βουλγαρογερμανικών κανονιών της 21^{ης} Τεθωρακισμένης Ταξιαρχίας Κομοτηνής, όπου ιστορικά ανήκουν.